

УДК 94 (477.46) (043) «1991-2001»

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ ЖИТТЯ ЧЕРКАСЬКОГО РЕГІОНУ (1991-2001 рр.): ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Оксана Спіркіна

Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України
Україна, 18034, м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8
e-mail: Ksenyasp@yandex.ua

Вивчення історико-культурних процесів у регіональному їх прояві є важливою передумовою відтворення цілісної картини загального стану справ, проблем і тенденцій у культурі країни. Особливої актуальності цей напрям досліджень набуває нині в Україні, оскільки у радянський період розробка національно-культурної проблематики не стимулювалася.

Актуальність розробки теми наукової розвідки обумовлена також тим, що новітні тенденції розвитку історичної науки пов'язані з регіоналізацією історичних досліджень, значним зростанням інтересу до вивчення місцевої, локальної історії різних регіонів України. Регіональна самобутність завжди була як джерелом численних суперечок і конфліктів, так і потенційних можливостей і перспектив для розвитку сучасної України, що пояснює вагомість значення регіонального чинника у новітній національній історії. Відтак, такий культурно-розмаїтий регіон, яким є Черкащина, досі не став предметом зацікавлень науковців, що і зумовило вибір теми наукової розвідки.

Після здобуття Україною незалежності у 1991 р. розпочався якісно новий етап у вітчизняному історико-культурному розвитку. У суспільстві склалася нова соціокультурна ситуація, з новими соціально-економічними умовами, формами власності, характером стосунків між людьми, соціальною структурою, системою цінностей. Крім того, принципово новий статус отримала національна культура. У той же час на всі сфери суспільного життя серйозно вплинула економічна криза, яку пережила країна у кінці ХХ ст.

Однією із найважливіших проблем в українській культурі завжди було питання про мову. Постановою Верховної Ради за № 8313-11 від 28 жовтня 1989 р. був ухвалений «Закон про мови в Українській РСР» (наразі Закон втратив чинність на підставі Закону за № 5029-VI (5029-17) від 3 липня 2012 р.) [1]. Статус української мови, як державної, закріпила Конституція України [2, арк. 3]. Процес

переходу на українську мову державних органів влади, ЗМІ, установ культури, освіти був складним і тривалим. У першій половині 1990-х рр. у м. Черкаси мовою спілкування міського населення була російська або «суржик». На початку 2000-х рр. ситуація дещо змінилася: державні установи, ЗМІ, школи, вищі навчальні заклади області тощо повністю перейшли на державну мову. Більше того, поступово міське населення почало спілкуватися українською мовою у побуті, що свідчило про підвищення національної гідності та значного зростання авторитету української мови серед населення регіону. Крім того, Черкаська міська рада опікувалась програмою розвитку української мови, згідно якої, зокрема, приділялася особлива увага проведенню мовно-мистецьких свят, фольклорно-етнографічних фестивалів, конкурсів художнього читання, зустрічей-презентацій з письменниками та їх творами тощо [3, арк. 49-50].

Нова соціально-культурна реальність в умовах незалежної України зумовила нове бачення місця та значення культури в українському суспільстві, визначила різноманітні прояви й аспекти культурологічної діяльності. Розпочалися позитивні зрушення передусім у галузі відродження історичної пам'яті, повернення забутої або забороненої культурної та мистецької спадщини, вивільнення творчої ініціативи, активізації культурного життя країни, піднесення народної творчості тощо.

Близько 250 українських письменників було репресовано за роки радянської влади: більшість з них страчено, або загинуло у таборах Сибіру [4]. Їх імена замовчувалися, твори не друкувалися. Навіть після реабілітації не було можливості ознайомитися з їх творчими доробками. Незалежність України дала змогу повернути втрачене. Праці черкаських літераторів О.Ф. Влизька, М.О. Драй-Хмари, Ю.А. Лавріненка, Степана Бена та багатьох інших, які зазнали поневірянь у сталінських таборах, почали читати, а згодом вивчати у школах. Їх твори, час

від часу, стали публікувати та продавати у книжкових магазинах обласного центру. Крім того, деякі черкаські письменники, які зазнали репресій, повернулись на Черкащину, почали публікуватися у періодиці та видавати книги. Як приклад, поет-сатирик О.З. Бакуменко був учасником Другої світової війни, але за гостре слово проти радянської влади був заарештований і засуджений до таборів. Після повернення додому у Смілянський район, вийшли друком декілька його збірок гуморесок: «Про красу і ковбасу», «Славетному роду нема переводу», «Секс і сало» [5].

Черкаський журналіст і письменник шістдесятник В.І. Захарченко присвятив своє життя відродженню національної культури, мови, українських традицій тощо, що не віталось радянською владою, тому «за український буржуазний націоналізм» у 1973 р. його було засуджено на 5 років таборів суворого режиму (у 1976 р. звільнено). Крім того, опубліковані раніше книги літератора, були вилучені з бібліотек і знищені. Варто вказати, що твори лауреата Національної премії України імені Т.Г. Шевченка важко було назвати популярними у 1990-ті рр. навіть у рідному місті, але причина крилася насамперед в їх малому тиражі, який навіть не потрапляв до продажу. Як відзначив сам В.І. Захарченко: «У нас письменник не заробить, а ще й сам має вкладати кошти, щоб його книга побачила світ» [6].

Імена репресованих художників Черкащини поступово почали з'являтися у періодичних місцевих виданнях, а їх картини виставлялися у Черкаському обласному художньому музеї та в інших закладах культури регіону. Наприклад, черкаський митець Г.М. Волошенюк у 1947 р. був заарештований і засуджений на 10 років таборів за «антирадянську агітацію». Хоча у 1955 р. його звільнили з ув'язнення із зняттям судимості, Черкаський обком компартії забороняв йому проводити виставки. Лише у 1993 р. йому вдалося провести свою першу та єдину персональну виставку, присвячену 60-річчю голодомору, в м. Черкаси [7].

Інший черкаський художник і письменник М.Г. Іванченко був на особливому рахунку при радянській владі, так як його батько зазнав репресій і був розстріляний у 1938 р. Більше того, він, як і Г.М. Волошенюк, був остарбайтером під час Другої світової війни. М.Г. Іванченко служив у лавах радянської армії, але перед демобілізацією у 1947 р. був заарештований за антирадянські вірші та засуджений на 10 років таборів. Повернувшись додому у 1954 р., митець працював художником у Будинку культури регіону. Його 20 разів звільняли з роботи «за неблагонадійність» [8].

М.Г. Іванченко писав картини, а його науково-популярні книги та збірка поезій побачили світ лише у 1990-ті рр.

В умовах незалежної України головна увага державних і приватних структур та організацій зосереджувалася на сприянні вільного розвитку всіх стилів і жанрів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, широкій їх популяризації шляхом улаштування різних виставок. Значне зацікавлення громадськості викликав, наприклад, Всеукраїнський фестиваль народної творчості, який відбувся 19-20 травня 1995 р. у м. Чигирин і був присвячений 400-річчю з дня народження Б. Хмельницького [9]. Крім того, черкаські митці брали участь у міжнародних мистецьких виставках за кордоном. Взагалі, здобуття Україною державної незалежності спонукало до інтенсивних пошуків у творчій діяльності художників Шевченкового краю М.П. Бабака, Т.Ф. Гордову, В.А. Афоніна й інших. Невдовзі, їх імена стали відомими у художньо-мистецькому колі не лише в Україні, а й за кордоном.

У тісному зв'язку з життям, актуальними проблемами сучасності розвивалося мистецтво скульптури в Україні. У 1991-2001 рр. у містах і селах Черкащини були споруджені пам'ятники історичним постатям і подіям, пов'язаним з історію державотворення, пам'ятні знаки жертвам геноциду та голодомору 1932-1933 рр. тощо. Їх авторами були як столичні митці, так і місцеві. Більшість черкаських скульпторів працювали у станковій скульптурі (В.П. Головка, С.Й. Грабовський, В.Б. Дахівник, А.І. Кравченко, подружжя А.О. та О.А. Шилімових), а скульптура малих форм представлена І.В. Фізером, М.М. Теліженком і В.В. Димйоном.

У 1990-ті рр. розгорнулися роботи щодо відбудови визначних пам'яток історії та культури українського народу. Важливим кроком у збереженні та відновленні історичної спадщини стало повернення церкви у 1991 р. Свято-Троїцького Мотронинського монастиря (Чигиринський район), що призупинило руйнацію однієї з найбільш значущих святинь Правобережної України [10, арк. 27].

У цей період по всій Україні почали закриватися музеї та музейні кімнати, присвячені В.І. Леніну та радянським героям. Така ситуація була характерною і для Черкащини.

Крім того, у 1991-2001 рр. у регіоні було відкрито більше 30 музеїв, близько десяти –

отримали статус державного, національного чи народного. У той же час, було створено три нових державних історико-культурних заповідника: ДІКЗ «Батьківщина Тараса Шевченка», Корсунь-Шевченківський ДІКЗ і Кам'янський ДІКЗ; два заповідника отримали статус національного: Шевченківський національний заповідник (м. Канів) і НІКЗ «Чигирин», а ДІКЗ «Трахтемирів» отримав статус державного [11, арк. 47-47 зв.]. Президентський указ щодо визначення статусу «національний» для осередків культури захистив їх на державному рівні та зберіг від фізичного руйнування.

Живильним джерелом розвитку професійного мистецтва була народна творчість. Спочатку народними майстрами опікувалася Спілка художників України, але у 1990 р. була створена Спілка майстрів народного мистецтва України (далі – СМНМУ), яка пізніше отримала статус національної. Вона займалася організацією виставок творчих досягнень українських майстрів ужиткового мистецтва та запровадила премію імені Д.М.Щербаківського, лауреатом якої, наприклад, став черкаський гончар Я.М. Брюховецький [12]. Крім того, 30 грудня 1992 р. на Черкащині з'явився свій осередок СМНМУ [13], створений тоді, коли інші творчі спілки почали занепадати у зв'язку з економічною кризою початку 90-х рр. ХХ ст. Справжньою подією у мистецькому житті Черкащини стала перша колективна виставка творів майстрів народного мистецтва «Величальна кобзареві», відкрита 4 лютого 1994 р. у Черкаському ПК «Дружба народів» і присвячена 180-й річниці від дня народження Т.Г. Шевченка.

Взагалі, у 1991-2001 рр. майстри народного ужиткового мистецтва України стали учасниками багатьох виставок міжнародного, всеукраїнського, обласного та районного значення. Крім того, жодне свято не обходилося без їх участі. Але всі ці заходи не були елементами загальнодержавної політики щодо розвитку народного мистецтва. Народне мистецтво неухильно продовжувало занепадати, система народних художніх промислів була остаточно зруйнована: майже всі підприємства припинили своє існування або перейшли у приватну власність [14, с. 8]. У результаті зникли цілі напрямки народної творчості, традиційні для тієї чи іншої місцевості, і які наразі вже неможливо відродити.

Економічні труднощі, які переживала держава у 1990-ті рр., актуалізували проблему соціального захисту митців. Відсутність державних замовлень на художні твори та неспромо-

жність колгоспів, підприємств тощо, які самі перебували на межі банкрутства, сплачувати рахунки митцям за колись популярні монументальні твори, призвели до зубожіння українських художників. Хоча, варто підкреслити, у цей час набули популярності художні ярмарки, що свідчило про формування художнього ринку України. Крім того, у 1996 р. Указом Президента України «Про державні стипендії видатним діячам науки, освіти та культури» за № 128 від 14 лютого 1996 р. (наразі Указ втратив чинність на підставі Указу Президента за № 906/2011 від 10 вересня 2011 р.) були засновані відповідні стипендії [15]. Серед перших стипендіатів був черкаський художник Д.Г. Нарбут. Але такі кроки з боки держави були мізерними, тому художники почали шукати фінансової підтримки у спонсорів, самостійно організовували персональні виставки, продавали картини тощо. Часто через свою некомпетентність у комерційних справах і незахищеність з боку держави, залишалися обманутими, як це сталося з черкаським митцем І.І. Бондарем: після проведення виставки за кордоном частина його картин «загубилася» [16].

Фінансові негаразди у країні призвели до вимушеної еміграції, або від'їзду на «заробітки» низки представників творчої інтелігенції Черкаського регіону. Деякі з них повернулися в Україну через роки, але багато залишилося у США, Ізраїлю, Італії тощо. Так, черкаський дитячий письменник М.І. Вейцман у 1996 р. емігрував на постійне місце проживання до Ізраїлю, а письменник і журналіст Л.К. Хмельковський (літературний псевдонім Левко Хмельковський) у цьому ж році – до США. Потрібно вказати, що Л.К. Хмельковський, працюючи у 1986 р. головним редактором Черкаського обласного радіо, перетворив його на демократичну трибуну, а активно друкуватися почав лише після від'їзду за кордон [17].

Крім того, у перше десятиріччя незалежності України спостерігалася певна тенденція, коли українська діаспора з США та Канади запрошувала українських артистів приїздити до них з концертами. Таким чином, черкаська співачка, а нині заслужена артистка України Є.П. Крикун, яка виступала у Черкаському державному заслуженому українському народному хорі, пропрацювала 7 років (1994-2001 рр.) за кордоном у м. Детройт, США в ансамблі «Дзвени, пісня», виступаючи з концертами у США та Західній Канаді у церквах та українських громадах [18]. Потрібно вказати, що українські артисти отримували мало гро-

шей за концерти, тому не гребували працею прибиральників, продавців тощо.

У 1990-ті рр. відбулося суттєве згортання в Україні концертної діяльності. Державні концертні організації та мистецькі колективи не мали достатніх можливостей вирішувати нагальні творчо-господарські питання. У результаті, значно скоротилася кількість концертних програм, не було можливості утримувати на належному творчо-технічному рівні діючий репертуар, ускладнилася робота музичних театрів, концертних організацій та окремих мистецьких колективів з композиторами, лібретистами, авторами літературних текстів щодо створення та постановки нових концертно-сценічних творів. Економічні труднощі не оминули і деякі заклади культури, зокрема м. Черкаси. У зв'язку з недофінансуванням, Черкаська обласна філармонія [19] та Міський будинок культури імені І.О. Кулика [20] були закриті на роки, а їх творчі колективи виступали на «чужих» сценах. Але структурні зміни, що відбувалися у системі концертної діяльності, давали й позитивні результати: було створено низку колективів, які швидко здобули визнання мистецької громадськості, наприклад, Черкаський камерний оркестр. Крім того, духовна музика православної церкви зайняла значне місце у програмах черкаського камерного хору «Канон» [21]. Гордістю українського мистецтва Черкащини було тріо бандуристок «Вербена», яке стало всесвітньовідомим не лише неперевершеними голосами виконавців, але й їхній нетрадиційній манері гри на бандурі та яскравим сценічним костюмам [22].

Водночас зменшення обсягу державних асигнувань на розвиток сфери культури та відсутність у вітчизняній культурній спадщині традицій меценатства призвели до істотного скорочення мережі спеціалізованих установ, відпливу з цієї сфери талановитої молоді. Проаналізувавши склад самодіяльних творчих колективів культурних закладів Черкащини, ми прийшли до висновку, що, як правило, вони склалися з людей середнього та похилого віку. У найскрутнішому становищі опинилися оркестри та хори, які могли працювати лише за державної підтримки. У результаті, низка самодіяльних художніх колективів при підприємствах і сільських будинків культури припинили своє існування, а ті, що залишилися, працювали, в основному, на ентузіазмі їх учасників.

Та попри всі труднощі, музичне життя України, зокрема Черкащини, поступово оновлювалося, наповнюючись національним зміс-

том: відроджувалась пісенна творчість, розвивалася сучасна українська пісня. Значними здобутками була позначена діяльність черкаських композиторів і музикантів М.Ф. Євпака, С.І. Крашеніннікова, диригентів В.В. Желудова, подружжя Л.П. і Л.Г. Ятло й інших. Нові пісні слухачам дарували О.П. Павловська, Л.І. Зайчківська, О.І. Калина й інші. Імена цих черкаських артистів по праву увійшли до музичної спадщини України. Публічна репрезентація їх творчих пісенних набуток здійснювалася на таких фестивалях як «Червона рута», «Таврійські ігри» тощо.

З проголошенням державної незалежності, в Україні з'явилася низка міжнародних, всеукраїнських і регіональних фестивалів, на яких мали змогу показати свій талант співаки, музиканти, творчі колективи й інші у різноманітних жанрах. На території Черкащини, відповідно, у цей період регулярно проводилися та взяли початок наступні міжнародні фестивалі: джазу «Черкаські джазові дні» [23], авторської пісні «Срібні струни» [24], академічної та сучасної музики «Фарботони» [25], Обласний мистецький фестиваль всеукраїнського значення «Садок вишневий коло хати».

Процеси національного відродження зумовили подальший розвиток народної творчості, зростання потягу до обрядових, звичаєвих традицій. На кінець 1990-х рр. на Черкащині у кожному районному центрі і, навіть, селі діяли фольклорні ансамблі, учасники яких брали участь у Міжнародному фестивалі українського фольклору «Берегиня», народних святах «Сорочинський ярмарок» і «Коляда», Всеукраїнських оглядах народної творчості, регіональних святкуваннях. Визначною подією мистецького життя України стало проведення Всеукраїнського свята кобзарського мистецтва у м. Канів [26, арк. 9].

Відродження національної свідомості та зміна політичного напрямку України призвело до створення нових мистецьких премій і конкурсів (часто на честь видатних земляків) на всеукраїнському та регіональному рівнях. Так, Черкаська обласна рада та Черкаська обласна державна адміністрація затвердили наступні премії: літературно-публіцистичну «Берег надії» ім. В.А. Симоненка [27], літературно-мистецьку імені М.П. Старицького [28] та літературно-краєзнавчу імені М.О. Максимовича.

Отже, культурно-мистецьке життя Черкаського регіону першого десятиріччя державної незалежності України відображувало загальні події, характерні для всієї України цього періоду, які мали як позитивні, так і негативні риси.

Вважаємо, що наукова розвідка стане у пригоді всім, хто цікавиться новітньою історією та регіоналістикою зокрема.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон Української Радянської Соціалістичної республіки «Про мови в Українській РСР» за № 8313-XI від 28 жовтня 1989 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/8312-11>
2. Центральний державний архів вищих органів влади України, ф.Р-1, оп.16, спр.5467, 116 арк.
3. Архівний відділ департаменту управління справами Черкаської міської ради, ф.Р-159, оп.4, спр.1137, 222 арк.
4. Поліщук В.Т. Вінок лавровий, вінок терновий / В.Т. Поліщук // Репресовані письменники Черкащини: статті, нариси. – Черкаси: Брама, 2000. – 128 с.
5. Бакуменко Олександра Зосимович [Електронний ресурс]: видатні люди // Смілянська райдержадміністрація [Офіційний сайт]. – Режим доступу: <http://smilarda.org.ua/region/famous-people>
6. Кривопишина К. «Я почуваю себе дома скрізь, аби тільки в Україні» [інтерв'ю з письменником Василем Захарченком] / спілкувалась Катерина Кривопишина // Черкаський край. – 2011. – 14 січня. – С. 5.
7. Захарченко В. Вистояти, щоб жила Україна / В. Захарченко // Черкаси. – 1993. – 25 вересня. – С. 8.
8. Івашкевич Я. Слово про друга-письменника / Я. Івашкевич // Кримська світлиця. – 2009. – 26 червня. – № 26.
9. Литвин В.М. Україна: хроніка поступу (1991-2001) / В.М. Литвин. – К.: Альтернативи, 2001. – 732 с.
10. Державний архів Черкаської області (далі – ДАЧО), ф.Р-6001, оп.1, спр.2, 121 арк.
11. ДАЧО, ф.Р-6001, оп.1, спр.42, 114 арк.
12. Ковальський Т. Майстра-гончара Якова Брюховецького з Чигирини нагороджено преміями / Тарас Ковальський // Антенна. – 2001. – 12 січня.
13. Жива традиція: майстри народного мистецтва Черкащини: фотоальбом / укл. О.В. Теліженко, Т.М. Теліженко. – Черкаси: Бізнес-Стиль, 2009. – 238 с.
14. Історія декоративного мистецтва України: У 5 т. / [Голов. ред. Г. Скрипник]; НАН України, ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – К., 2011. – Т. 4. – 512 с.
15. Указ Президента України Про державні стипендії видатним діячам науки, освіти та культури за № 128/96 від 14 лютого 1996 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України [Офіційний сайт]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/128/96>
16. Мацюцька О. Художник не купить мільйон троянд / О. Мацюцька // Черкаський край. – 1993. – 30 вересня. – С. 6.
17. Василенко Р. «Сумна комедія» життя ровесників Левка Хмельковського / Р. Василенко // Свобода. – 2005. – 7 жовтня. – С. 24.
18. Євгенія Крикун [Відеофільм]: невігдані історії: розважальні програми // Вікка. – Режим доступу: <http://vikka.ck.ua/ua/catalog.php?bl=2&pid=58&rid=99&view=333>
19. Григорович А. Світло в кінці тунелю? / А. Григорович // Черкаський край. – 1993. – 17 березня. – С. 6.
20. Січовик І. Бути чи не бути міському Будинку культури в Черкасах? / І. Січовик // Антенна. – 2004. – 17 березня.
21. Ансамбль духовної музики «Канон» (м. Черкаси) [Електронний ресурс]: наші виконавці // Міжнародний український культурний центр. – Режим доступу: <http://www.ukraina.fi/ua/performers/Kanon/>
22. Титаренко Л. В гаю пісенному «Вербени»: передмова / Л. Титаренко // Вербена: пісенний дивосвіт: твори з репертуару народних артисток України тріо бандуристок «Вербена»: до 20-річчя творчої діяльності колективу. – Черкаси: Брама-Україна, 2007. – Вип. 1. – 72 с.
23. Творческая мастерская Крашенинникова [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Сергея Крашенинникова. – Режим доступу: http://jazzkrash.cherkasy.net/tv_mast.htm
24. Буєвич О. Бардівська пісня викликала паломництво черкашан / Олена Буєвич // День: Kiev.ua. – 2000. – № 109. – 21 червня.
25. Колісник О. Мистецькі барви «Фарботонів» – знову в Каневі [Електронний ресурс] / Оксана Колісник // Наше коло: статті. – Режим доступу: http://nashekolo.org.ua/nk/podi/text_nk_2010_8436.html
26. ДАЧО, ф.Р-4468, оп.1, спр.647а, 21 арк.
27. Засновано премію «Берег надії» // Черкаський край. – 1994. – 18 січня. – С. 1.
28. Літературно-мистецька премія імені Михайла Старицького [Електронний ресурс] // Обласна бібліотека для юнацтва ім. В.А. Симоненка. – Режим доступу: http://www.symonenkolib.ck.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=77:2010-12-28-14-36-16&catid=8:2010-12-28-08-57-28&Itemid=16

Спіркіна Оксана Культурно-мистецьке життя Черкаського регіону (1991-2001 рр.): загальна характеристика

У статті охарактеризовано культурно-мистецьке життя Черкаської області першого десятиріччя державної незалежності України. Показано, що культурне життя Черкащини відображало загальні тенденції, характерні для всієї України, які мали як позитивні, так і негативні риси, та мало певні регіональні особливості. Підкреслено актуальність наукової розвідки. Звернено увагу на посилення ролі української мови у 1991-2001 рр. у регіоні. Дана характеристика літературного життя області. Приділено увагу ролі черкаських митців у формуванні національної свідомості. Досліджено театральне та музичне життя області. Виокремлено роль аматорства у формуванні національного відродження Черкаського регіону.

Ключові слова: культурно-мистецьке життя, загальна характеристика, митець, письменник, аматор, музикант, актор, національна свідомість, національне відродження

Спіркіна Оксана Культурно-художественная жизнь Черкасского региона (1991-2001 гг.): общая характеристика

В статье охарактеризована культурно-художественная жизнь Черкасской области первого десятилетия государственной независимости Украины. Показано, что культурная жизнь Черкащины отобразала общие тенденции, характерные для всей Украины, которые имели как позитивные, так и негативные черты, и имела определенные региональные особенности. Подчеркнуто актуальность научной работы. Обращено внимание на усиление роли украинского языка в 1991-2001 гг. в регионе. Дана характеристика литературной жизни области. Обращено внимание на роль черкасских художников в формировании национального сознания. Исследовано театральную и музыкальную жизнь области. Выделено роль аматорства в формировании национального возрождения Черкасского региона.

Ключевые слова: культурно-художественная жизнь, общая характеристика, художник, писатель, аматор, музыкант, актер, национальное сознание, национальное возрождение

Spirkina Oksana Cultural and Artistic Life of Cherkasy Region (1991-2001): General Characterization

In the article the cultural and artistic life of Cherkasy region of the first decade of the state independence of Ukraine is characterized. It is shown that the cultural life of Cherkasy region reflected general tendencies typical for the whole Ukraine which have both positive and negative features. The research gives an opportunity to claim that the cultural and artistic live of

the region had certain regional peculiarities. The urgency of the scientific work is underlined. It is paid attention to the emerging role of the Ukrainian language in the region in 1991-2001. The characterization of the literary life of the region is given. It is paid attention to the role of Cherkasy artists in the forming national consciousness. The theatrical and musical lives of the region are researched. The role of amateurs and amateur groups in the forming national revival of Cherkasy region is stood out. It is underlined the leading role of the Ukrainian creative intelligentsia in all the processes concerning the cultural life of both the whole Ukraine and a separate region of it. The leading approach of this article is an interdisciplinary one. The conceptual apparatus of this scientific work is characterized by the usage of terms and categories both traditionally historical and borrowed from other contiguous sciences (historical psychology, culture study and others). The materials of the article may be useful for further study of the history of Ukraine, the history of Ukrainian culture and the history of separate regions of our country of the period of the state independence of Ukraine.

Keywords: *artistic and cultural life, general characterization, artist, writer, amateur, musician, actor, national consciousness, national revival*

Рецензенти:

Михайлуца М.І., д.і.н., професор

Тригуб О.П., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 25.02.2017 р.